

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Навчально-науковий інститут публічного управління та державної служби

Кафедра глобальної та національної безпеки

Т.В. ЗАПОРОЖЕЦЬ

**МІЖНАРОДНІ КОНФЛІКТИ ТА ЇХ ВИРІШЕННЯ У КОНТЕКСТІ
НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ**

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС

для здобувачів спеціальності 256 «Національна безпека» (за окремими сферами
забезпечення і видами діяльності)»

Ступінь вищої освіти «Бакалавр»

Освітньо-професійна програма
«Урядування у сфері національної безпеки»
(денна форма)

Київ – 2024

УДК 351:355:341:327.5
З-33

Рецензенти:

доктор юридичних наук, професор Н.М.Корчак
(Київський національний університет імені Тараса Шевченка);
доктор наук з державного управління, професор С.М.Домбровська
(Національний університет цивільного захисту України)

*Рекомендовано до друку Вченою Радою Навчально-наукового інституту публічного
управління та державної служби
(протокол № 6 від 6 листопада 2024 року)*

Запорожець Т. В. Міжнародні конфлікти та їх вирішення у контексті національної безпеки: навчально-методичний комплекс дисципліни для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, які навчаються за ОПП «Урядування у сфері національної безпеки» за спеціальністю 256 «Національна безпека (за окремими сферами забезпечення та видами діяльності)». Київ: ДКС–Центр, 2024. 36 с.

Навчально-методичний комплекс дисципліни «Міжнародні конфлікти та їх вирішення у контексті національної безпеки» підготовлено для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, які навчаються за ОПП «Урядування у сфері національної безпеки» за спеціальністю 256 «Національна безпека (за окремими сферами забезпечення і видами діяльності)» у Навчально-науковому інституті публічного управління та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Навчально-методичний комплекс дисципліни містить програму курсу, плани лекційних та семінарських занять, методичні рекомендації до проведення семінарських занять, завдання для самостійної роботи, питання до іспиту, приклади оформлення проміжного контролю та екзаменаційного білета до іспиту, перелік термінів з дисципліни, список рекомендованої літератури.

ISBN 978-617-8080-14-3

© Т. В. Запорожець, 2024
© Київський національний університет
імені Тараса Шевченка, 2024

ЗМІСТ

ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	4
ВСТУП	5
МЕТА, ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ЗАПЛАНОВАНИ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ	5
СПІВВІДНОШЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ ІЗ ДИСЦИПЛІНИ З ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ	10
СХЕМА ФОРМУВАННЯ ОЦІНКИ КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	12
СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ. РОЗПОДІЛ АКАДЕМІЧНОГО ЧАСУ	14
ПРОГРАМА КУРСУ	15
ПЛАНІ ЛЕКЦІЙ	17
РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА ЗАВДАННЯ ДО ПРОВЕДЕННЯ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ	19
ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ	21
РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА ЗАВДАННЯ ДЛЯ ВИКОНАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ	26
ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ЗАВДАННЯ ПРОМІЖНОГО КОНТРОЛЮ	27
ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ВАРІАНТУ БІЛЕТУ ДО ІСПИТУ	28
ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ІСПИТУ З ДИСЦИПЛІНИ	29
ОСНОВНІ ТЕРМІНИ	31
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	33

ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Галузь знань	25 «Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону»
Спеціальність	256 «Національна безпека (за окремими видами забезпечення і галузями діяльності)»
Освітньо-професійна програма	Урядування у сфері національної безпеки
Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Курс	3
Семестр	6
ECTS	4
Кількість кредитів	4
Кількість годин	120
Кількість розділів	2
Характер дисципліни	Вибіркова
Лекції (год.)	22
Семінарські	26
Практичні	4
Самостійна робота	68
Вид підсумкового контролю	Іспит (письмовий екзамен)

ВСТУП.

Навчальна дисципліна «Міжнародні конфлікти та їх вирішення у контексті національної безпеки» освітньо-професійної програми «Урядування у сфері національної безпеки» спеціальності 256 «Національна безпека (за окремими видами забезпечення і галузями діяльності)» галузі знань 25 «Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону» має важливе значення для підготовки фахівців у сфері національної безпеки, орієнтується на сучасні наукові досягнення в галузі публічного управління та національної безпеки.

Навчальна дисципліна передбачає отримання студентами систематизованих знань щодо розуміння і дослідження явища міжнародних конфліктів, різновидів розгортання, механізмів вирішення з метою забезпечення національної безпеки; основні характеристики політико-управлінської діяльності щодо врегулювання таких конфліктів у контексті забезпечення національної безпеки, місця та ролі політичної влади в публічному управлінні цією сферою.

Навчально-методичний комплекс дисципліни містить програму курсу, плани лекційних та семінарських занять, методичні рекомендації до проведення семінарських занять, завдання для самостійної роботи, питання до іспиту, приклади оформлення проміжного контролю та екзаменаційного білета до іспиту, перелік термінів з дисципліни, список рекомендованої літератури.

МЕТА, ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ЗАПЛАНОВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Мета дисципліни полягає у формуванні у студентів системи знань щодо розуміння і дослідження явища міжнародних конфліктів, різновидів розгортання, механізмів вирішення з метою забезпечення національної безпеки; основні характеристики політико-управлінської діяльності щодо врегулювання таких конфліктів у контексті забезпечення національної безпеки, місця та ролі політичної влади в публічному управлінні цією сферою.

Вимоги до вибору навчальної дисципліни:

Знати: теоретичні засади та основні наукові підходи до розуміння і дослідження явища міжнародних конфліктів, що становить одну з ключових проблем як теорії, так і практики забезпечення національної безпеки; особливості політико-управлінської діяльності щодо врегулювання міжнародних конфліктів у контексті забезпечення національної безпеки, місця та ролі відповідних суб'єктів публічного управління у цій сфері.

Вміти: виявляти фактори, які дозволяють визначати оптимальні показники міжнародного та соціального розвитку суспільства з відстеження динаміки та тенденцій для оцінки поточної ситуації (система впорядкованих даних про розгортання негативних тенденцій у міжнародних відносинах; міжетнічні процеси, що свідчать про наростання/спад протиріч у міжнародних відносинах; зведені дані щодо екстремістсько-агресивних настроїв певних груп нації (етносу) чи прошарків) та соціальні індикатори, які характеризують стан внутрішньополітичної безпеки країни при прийнятті управлінських рішень; інтерпретувати управлінські ситуації у контексті вирішення міжнародних конфліктів та забезпечення національної безпеки.

Володіти: навичками системного аналізу щодо визначення впливу державної політики протидії міжнародним конфліктам, які характеризуються результативністю та ефективністю продукування механізмів із запобігання/протидії таким конфліктам (реалізації дій та заходів), здійснюються в рамках нормативно визначеної програмної діяльності органів державної влади та становлять системні зміни, пов'язані з їх локалізацією та врегулюванням; прогнозування управлінських ситуацій у

врегулюванні міжнародних конфліктів у контексті забезпечення національної безпеки; пошуку з використанням сучасних інформаційних технологій необхідної інформації (у тому числі в іншомовних джерелах) та її критичного осмислення при вирішенні управлінських завдань.

Анотація навчальної дисципліни: дисципліна «Міжнародні конфлікти та їх вирішення у контексті національної безпеки» знайомить студентів з основними науковими підходами до трактування ролі та значення явища конфлікту для функціонування суспільства; типологією міжнародних конфліктів щодо забезпечення національної безпеки; історико-правовими засадами формування державної політики щодо забезпечення національних інтересів України контексті забезпечення національної безпеки. Детальна увага приділяється системним аспектам політико-управлінської діяльності та світової практики протидії міжнародним конфліктам у контексті забезпечення національної безпеки; реалізації державної політики протидії міжнародним конфліктам в умовах збройної агресії проти України. Аналізуються механізми реалізації державної політики протидії міжнародним конфліктам в умовах воєнного стану (інституційно-організаційний, фінансово-економічний, інформаційний).

Завдання (навчальні цілі) – надати студентам систему знань щодо міжнародних конфліктів та їх вирішення у контексті забезпечення національної безпеки, що становить одну з ключових проблем як теорії, так і практики забезпечення національної безпеки; та розуміти особливості політико-управлінської діяльності щодо врегулювання міжнародних конфліктів у контексті забезпечення національної безпеки, місця та ролі відповідних суб'єктів публічного управління, як передумови формування у них вмій і навичок, необхідних для здійснення заходів щодо врегулювання міжнародних конфліктів через професійну діяльність, а також розробки та здійснення в межах своєї професійної компетенції науково обґрунтованих заходів для їх локалізації та врегулювання в сучасних умовах державотворення.

Згідно з вимогами проекту Стандарту вищої освіти за спеціальністю 256 «Національна безпека (за окремими сферами забезпечення і видами діяльності)» галузі знань 25 «Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти дисципліна «Міжнародні конфлікти та їх вирішення у контексті національної безпеки» забезпечує набуття здобувачами освіти наступних компетентностей:

Назва компетентності	Код компетентності
<i>Фахові компетентності</i>	
Здатність аналізувати виклики та загрози національній безпеці за напрямками професійної діяльності, синтезувати інформацію щодо розроблення та реалізації елементів стратегій у визначальних сферах національної безпеки (політичній, економічній, соціальній, гуманітарній).	ФК2
Здатність використовувати іноземну мову для отримання додаткових знань і умінь з питань національної безпеки, взаємодіяти з іноземними партнерами.	ФК6
Здатність використовувати знання щодо безпекової складової зовнішньої політики України та інших держав.	ФК9
Здатність оцінювати вплив глобальних проблем і трансформацій геополітичного та гео економічного простору на національну безпеку.	ФК13

Результати навчання:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Методи викладання і навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумко вій оцінці з дисциплі ни
Код	Результат навчання			
	знати:			
1.1	принципи та підходи до аналізу міжнародних конфліктів з метою ефективної реалізації публічної політики у сфері національної безпеки	Лекції, семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, проміжний контроль, презентація самостійного дослідження, іспит	5
1.2	теоретичні засади та основні наукові підходи до розуміння і дослідження явища міжнародних конфліктів, що становить одну з ключових проблем як теорії, так і практики забезпечення національної безпеки;		Усні доповіді, дискусії, проміжний контроль, презентація самостійного дослідження, іспит	5
1.3	особливості політико-управлінської діяльності щодо врегулювання міжнародних конфліктів у контексті забезпечення національної безпеки, місця та ролі відповідних суб'єктів публічного управління у цій сфері	Лекції, семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, проміжний контроль, презентація самостійного дослідження, іспит	6
1.4	сутність понять «конфлікт» та «міжнародний конфлікт» як предмет наукових досліджень у сфері забезпечення національної безпеки	Лекції, семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, проміжний контроль, презентація самостійного дослідження, іспит	6
1.5	сутність національних меншин як об'єкти – суб'єкти публічного управління	Лекції, семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, проміжний контроль, презентація самостійного дослідження, іспит	6

1.6	сутність поняття «національні інтереси» як зовнішньополітичної версії терміну «суспільні інтереси»	Лекції, семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, іспит	6
1.7	особливості формування державної політики щодо забезпечення національних інтересів України	Лекції, семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, проміжний контроль, презентація самостійного дослідження, іспит	6
	вміти:			
2.1	використовувати принципи, закони, закономірності із теорії міжнародних конфліктів в контексті національної безпеки в управлінській діяльності	Лекції, семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження, іспит	6
2.2	застосовувати основні категорії, поняття (терміни) при аналізі управлінських аспектів забезпечення національної безпеки; інтерпретувати управлінські ситуації у контексті вирішення міжнародних конфліктів та забезпечення національної безпеки	Лекції, семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження, іспит	5
2.3	обґрунтовувати пропозиції щодо пріоритетів політики національної безпеки України	Лекції, семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження, іспит	7
2.4	Використовувати принципи, закони, закономірності із теорії національної безпеки в управлінській діяльності	Лекції, семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, проміжний контроль, презентація самостійного дослідження, іспит	5
2.5	Застосовувати механізми та інструменти протидії міжнародним конфліктам як пріоритет у сфері національної безпеки (інституційно-організаційний, фінансово-економічний, інформаційний).	Лекції, семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження, іспит	7
2.6	розробляти та здійснювати заходи щодо підвищення ефективності взаємодії державних та недержавних	Лекції, семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного	7

	суб'єктів забезпечення національної безпеки з питань врегулювання міжнародних конфліктів, участі громадян у вирішенні завдань у сфері безпеки		дослідження, іспит	
2.7	виявляти фактори, які дозволяють визначати оптимальні показники міжнаціонального та соціального розвитку суспільства з відстеження динаміки та тенденцій для оцінки поточної ситуації (система впорядкованих даних про розгортання негативних тенденцій у міжнаціональних відносинах; міжетнічні процеси, що свідчать про наростання/спад протиріч у міжнародних відносинах	Лекції, семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження, іспит	5
	комунікація:			
3.1	використовувати інформаційні інтернет-ресурси у тому числі іноземні джерела при проведенні самостійних досліджень та презентації їх результатів у вигляді доповідей, повідомлень, презентацій тощо	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження	3
3.2	презентувати результати проведених досліджень та здійсненої самостійної роботи у вигляді доповідей, повідомлень, презентацій тощо	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, презентація самостійного дослідження	3
3.3	вести полеміку стосовно удосконалення механізмів реалізації державної політики щодо протидії міжнародним конфліктам	Семінари, самостійна робота	Дискусії	3
	автономність та відповідальність:			
4.1	самостійно шукати та критично опрацьовувати літературу щодо концептуальних основ вирішення міжнародних конфліктів та забезпечення національної безпеки, вільно володіти методами обробки, аналізу та синтезу наукової інформації	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, проміжний контроль, презентація самостійного дослідження, іспит	3

4.2	вирішувати комплексні завдання, пов'язанні із аналізом зведених даних щодо екстремістсько-агресивних настроїв певних груп нації (етносу) чи прошарків) та соціальні індикатори, які характеризують стан внутрішньополітичної безпеки країни при прийнятті управлінських рішень	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, проміжний контроль, презентація самостійного дослідження	3
4.3	нести відповідальність за достовірність та політико-ідеологічну незаангажованість при проведенні досліджень щодо міжнародних конфліктів та забезпечення національної безпеки	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження	3

СПІВВІДНОШЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ ІЗ ДИСЦИПЛІНИ ІЗ ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ

Програмні результати навчання	Результати навчання дисципліни										
	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7	2.1	2.2	2.3	2.4
ПРН 10 Вміти аналізувати виклики та загрози національній безпеці за напрямками професійної діяльності та синтезувати інформацію щодо розроблення та реалізації стратегій у визначальних сферах національної безпеки (політичній, економічній, соціальній, гуманітарній).	+	+	+				+		+		+
ПРН 14 Вміти читати й розуміти фахову іншомовну літературу, використовуючи її у соціальній і професійній сферах, а також демонструвати культуру мислення та виявляти навички щодо організації культурного діалогу з іноземними партнерами на рівні,	+	+	+	+	+	+	+	+		+	

необхідному для професійної діяльності.											
ПРН 17 Вміти використовувати отримані знання щодо безпекової складової зовнішньої політики України та інших держав.								+	+	+	+
ПРН 21 Вміти оцінювати вплив глобальних проблем і трансформацій геополітичного та гео економічного простору на національну безпеку, здійснювати моніторинг зовнішньої та внутрішньої політики держави у контексті забезпечення національної безпеки та готувати пропозиції щодо підвищення її ефективності.			+					+	+	+	

СПІВВІДНОШЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ ДИСЦИПЛІНИ ІЗ ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ (ПРОДОВЖЕННЯ)

Програмні результати навчання	Результати навчання дисципліни									
	2.5	2.6	2.7	3.1	3.2	3.3	4.1	4.2	4.3	
ПРН 10 Вміти аналізувати виклики та загрози національній безпеці за напрямками професійної діяльності та синтезувати інформацію щодо розроблення та реалізації стратегій у визначальних сферах національної безпеки (політичній, економічній, соціальній, гуманітарній).			+	+				+	+	+
ПРН 14 Вміти читати й розуміти фахову іншомовну літературу, використовуючи її у соціальній і професійній сферах, а також демонструвати культуру мислення та виявляти навички щодо організації культурного діалогу з іноземними партнерами			+	+	+			+		+

на рівні, необхідному для професійної діяльності.									
ПРН 17 Вміти використовувати отримані знання щодо безпекової складової зовнішньої політики України та інших держав.	+	+	+	+	+		+	+	+
ПРН 21 Вміти оцінювати вплив глобальних проблем і трансформацій геополітичного та гео економічного простору на національну безпеку, здійснювати моніторинг зовнішньої та внутрішньої політики держави у контексті забезпечення національної безпеки та готувати пропозиції щодо підвищення її ефективності.	+	+	+			+	+	+	+

СХЕМА ФОРМУВАННЯ ОЦІНКИ КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Контроль знань здійснюється за системою ECTS, яка передбачає дворівневе оцінювання засвоєного матеріалу, зокрема *оцінювання теоретичної підготовки* – результати навчання (знання 1.1 – 1.7), що складає 40 % від загальної оцінки за семестр та *оцінювання практичної підготовки* – результати навчання (вміння 2.1 – 2.4; комунікація 3.1 – 3.2; автономія 4.1 – 4.3), що складає 60 % загальної оцінки за семестр.

– *семестрове оцінювання (MAX – 60 балів / MIN – 36 балів):*

1. Усне опитування, дискусія (РН1; 2.1-2.4; 3) – 6 балів / 4 бали;
2. Проміжний контроль (2 МКР, по 5 балів макс. кожна) (РН 1; 2.1-2.4; 4) – 10 балів / 6 балів;
3. Індивідуальне аналітичне завдання (РН 3; 4) – 20 балів / 12 балів
4. Самостійна робота (РН 1; 2; 3; 4) – 24 бали / 14 балів;

Перескладання семестрового контролю з метою покращення позитивної оцінки не допускається.

– *заключне оцінювання (MAX – 40 балів / MIN – 24 балів):* формою заключного оцінювання є іспит. Формою проведення іспиту є письмова робота із завданнями різного рівня складності. У письмовій роботі оцінюються результати навчання 1.1 – 1.3; 2.1 – 2.4; 3.1 – 3.2; 4.1 – 4.3. Максимальна кількість балів, яка може бути отримана студентом під час іспиту, становить 40 балів.

– *підсумкове оцінювання:* підсумкова оцінка визначається як сума оцінок (балів) за всіма успішно оціненими результатами навчання під час семестру (оцінки нижче мінімального порогового рівня до підсумкової оцінки не додаються) та оцінки, отриманої під час іспиту. Максимальна кількість балів, яка може бути отримана студентом, становить 100 балів.

Організація оцінювання:

Семестрове оцінювання: оцінювання здійснюється впродовж семестру усіх видів робіт, включаючи опитування, самостійну роботу, виконання і презентацію індивідуального аналітичного завдання.

1. Проміжний контроль 1: опитування, виконання самостійних завдань (*Min.*

– 12 балів, *Max.*-20 балів).

2. Проміжний контроль 2: опитування, виконання самостійних завдань (*Min.* – 12 балів, *Max.*-20 балів).

3. Виконання та презентація індивідуального аналітичного завдання (*Min.* – 12 балів, *Max.*-20 балів).

	ЗМ1	ЗМ2	Індивідуальна самостійна робота	Іспит	Підсумкова оцінка
<i>Мінімум</i>	12	12	12	24	60
<i>Максимум</i>	20	20	20	40	100

Студент не допускається до іспиту, якщо під час семестру набрав менше 36 балів. Для допуску до іспиту обов'язковим є виконання індивідуальної роботи, самостійних завдань та написання контрольних робіт.

Самостійна робота студента полягає в систематичному опрацюванні матеріалу, засвоєння якого підлягає перевірці на кожному семінарському занятті у формі усного опитування та дискусій.

* У випадку виникнення додаткових питань та складних ситуацій під час навчального процесу, їх вирішення здійснюється з посиланням на засади Положення про організацію освітнього процесу у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка.

Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно з можливістю повторного складання / Fail	0-59

**СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ.
РОЗПОДІЛ АКАДЕМІЧНОГО ЧАСУ**

Структура навчальної дисципліни. У навчальній дисципліні передбачено дві змістових частини. Перша частина навчальної дисципліни присвячена дослідженню теоретичних аспектів міжнародних конфліктів та їх вирішення у контексті національної безпеки. Друга частина присвячена вивченню механізмів реалізації державної політики протидії міжнародним конфліктам. Завершується дисципліна іспитом у формі письмової підсумкової роботи.

№ теми	Назва теми	Кількість годин			
		лекції	семінари	практичні	самостійні роботи
ЗМІСТОВНА ЧАСТИНА 1. «Теоретичні аспекти міжнародних конфліктів та їх вирішення у контексті національної безпеки»					
1	Тема 1. Міжнародний конфлікт. Поняття, види, підходи до класифікації	2	2	0	6
2	Тема 2. Наукові підходи до аналізу міжнародних конфліктів	2	2	0	4
3	Тема 3. Історико-правові засади формування державної політики щодо забезпечення національних інтересів України	2	4	0	6
4	Тема 4. Світова практика протидії міжнаціональним конфліктам	4	4	0	6
5	Тема 5. Реалізація державної політики протидії міжнаціональним конфліктам в умовах збройної агресії проти України	2	2	0	6
<i>Проміжний контроль 1</i>				2	4
ЗМІСТОВНА ЧАСТИНА 2. «Механізми реалізації державної політики протидії міжнародним конфліктам»					
6	Тема 5. Інституційно-організаційний механізм державної політики протидії міжнародним конфліктам	2	4	0	6
7	Тема 6. Фінансово-економічний механізм врегулювання міжнародних конфліктів	2	2	0	6
8	Тема 7. Застосування інформаційного механізму протидії міжнародним конфліктам	4	2	0	6
9	Тема 8. Міжнародно-правові механізми контролю та врегулювання конфліктів	2	2	0	6
<i>Проміжний контроль 2</i>				2	4
<i>Індивідуальна самостійна робота (есе)</i>			2		4
<i>Іспит (письмовий екзамен)</i>					4
Всього		22	26	4	68

Загальний обсяг – 120 год., в тому числі:

- лекції – 22 год.
- семінари – 26 год.
- практичні заняття – 4 год.;
- самостійна робота – 68 год.

ПРОГРАМА КУРСУ

Змістовна частина 1. Теоретичні аспекти міжнародних конфліктів та їх вирішення у контексті національної безпеки

Тема 1. Міжнародний конфлікт. Поняття, види, підходи до класифікації

Визначення міжнародного конфлікту у сучасній науковій літературі. Основні види міжнародних конфліктів у сучасній класифікації. Критерії класифікації міжнародних конфліктів в різних наукових підходах. Характерні риси міжнародних конфліктів, що відрізняють їх від інших типів конфліктів.

Тема 2. Наукові підходи до аналізу міжнародних конфліктів

Основні теоретичні підходи до аналізу міжнародних конфліктів. Системний підхід до вивчення міжнародних конфліктів. Структурний функціоналізм та теорія конфліктів у контексті міжнародних відносин. Інструменти, що використовуються у сучасних методах аналізу міжнародних конфліктів.

Тема 3. Історико-правові засади формування державної політики щодо забезпечення національних інтересів України

Історичні передумови, що вплинули на формування сучасної державної політики України щодо забезпечення національних інтересів. Еволюція правових засад державної політики у контексті забезпечення національних інтересів України.

Міжнародні договори та угоди, що визначали позицію України у забезпеченні національної безпеки. Основні етапи розвитку української державної політики щодо протидії зовнішнім загрозам.

Тема 4. Світова практика протидії міжнаціональним конфліктам

Моделі протидії міжнаціональним конфліктам у світовій практиці. Інституції міжнародного співтовариства, які відіграють ключову роль у запобіганні міжнаціональним конфліктам. Регіональні підходи до врегулювання міжнаціональних конфліктів та їх ефективність.

Тема 5. Реалізація державної політики протидії міжнаціональним конфліктам в умовах збройної агресії проти України

Особливості державної політики України щодо протидії міжнаціональним конфліктам в умовах збройної агресії проти України. Підтримка України міжнародними організаціями у врегулюванні конфліктів. Заходи, що застосовуються Україною для протидії дезінформації та пропаганді у контексті міжнаціональних конфліктів.

Змістовна частина 2. Механізми реалізації державної політики протидії міжнародним конфліктам

Тема 6. Інституційно-організаційний механізм державної політики протидії міжнародним конфліктам

Інститути, що займаються розробкою та впровадженням політики протидії міжнародним конфліктам в Україні. Роль міжнародних організацій у підтримці національних механізмів протидії конфліктам. Моделі співпраці державних та недержавних інституцій у контексті міжнародних конфліктів та їх ефективність. Забезпечення координації між різними органами влади у протидії міжнародним конфліктам.

Тема 7. Фінансово-економічний механізм врегулювання міжнародних конфліктів

Основні фінансово-економічні інструменти для врегулювання міжнародних конфліктів. Економічні санкції та заходи економічного тиску як інструменти запобігання та вирішення конфліктів. Роль міжнародної економічної допомоги у відновленні держав після міжнародних конфліктів. Вплив економічної політики на довгострокове врегулювання міжнародних конфліктів.

Тема 8. Застосування інформаційного механізму протидії міжнародним конфліктам

Роль інформаційної війни у сучасних міжнародних конфліктах. Інструменти інформаційної протидії для запобігання ескалації міжнародних конфліктів. Вплив інформаційних кампаній на громадську думку у контексті міжнародних конфліктів. Приклади успішного застосування інформаційних механізмів для протидії конфліктам.

Тема 9. Міжнародно-правові механізми контролю та врегулювання конфліктів.

Міжнародно-правові інструменти для врегулювання міжнародних конфліктів. Роль ООН та регіональних організацій у контролі за дотриманням міжнародних угод у конфліктах. Міжнародні судові інстанції, що відіграють ключову роль у вирішенні спорів та конфліктів між державами. Вплив міжнародних санкцій на врегулювання конфліктів.

ПЛАН ЛЕКЦІЙ

Змістовна частина 1. Теоретичні аспекти міжнародних конфліктів та їх вирішення у контексті національної безпеки

Лекція 1. Міжнародний конфлікт. Поняття, види, підходи до класифікації

Мета заняття: розкрити сутність міжнародних конфліктів, їх типологію та сучасні підходи до класифікації.

План

1. Визначення міжнародного конфлікту у сучасній науковій літературі.
2. Основні види міжнародних конфліктів.
3. Критерії класифікації конфліктів у різних наукових підходах.
4. Характерні риси міжнародних конфліктів у порівнянні з іншими типами конфліктів.

Лекція 2. Наукові підходи до аналізу міжнародних конфліктів

Мета заняття: ознайомити студентів із різними теоретичними підходами до аналізу міжнародних конфліктів.

План

1. Теоретичні підходи до аналізу міжнародних конфліктів.
2. Системний підхід у вивченні міжнародних конфліктів.
3. Структурний функціоналізм та його застосування у контексті міжнародних конфліктів.
4. Інструменти сучасного аналізу конфліктів.

Лекція 3. Історико-правові засади формування державної політики щодо забезпечення національних інтересів України

Мета заняття: проаналізувати історико-правові основи формування української політики у сфері національної безпеки.

План

1. Історичні передумови формування політики національної безпеки України.
2. Еволюція правових засад державної політики у контексті національних інтересів.
3. Міжнародні договори та угоди, які вплинули на формування національної безпеки України.
4. Основні етапи розвитку державної політики щодо протидії зовнішнім загрозам.

Лекція 4. Світова практика протидії міжнаціональним конфліктам

Мета заняття: розглянути моделі та підходи до протидії міжнаціональним конфліктам на міжнародному рівні.

План

1. Моделі протидії міжнаціональним конфліктам у світовій практиці.
2. Інституції міжнародного співтовариства, що відіграють ключову роль у протидії конфліктам.
3. Регіональні підходи до врегулювання конфліктів та їх ефективність.
4. Приклади успішних ініціатив з врегулювання міжнаціональних конфліктів.

Лекція 5. Реалізація державної політики протидії міжнаціональним конфліктам в умовах збройної агресії проти України

Мета заняття: дослідити державну політику України щодо міжнаціональних конфліктів в умовах агресії.

План

1. Особливості державної політики України щодо протидії конфліктам в умовах війни.

2. Підтримка міжнародних організацій у врегулюванні конфліктів в Україні.
3. Заходи України щодо протидії дезінформації та пропаганді.
4. Вплив зовнішньої агресії на політику України у сфері міжнаціональних конфліктів.

Змістовна частина 2. Механізми реалізації державної політики протидії міжнародним конфліктам

Лекція 6. Інституційно-організаційний механізм державної політики протидії міжнародним конфліктам

Мета заняття: розкрити інституційні та організаційні основи реалізації державної політики у сфері міжнародних конфліктів.

План

1. Інститути, що розробляють політику протидії конфліктам в Україні.
2. Роль міжнародних організацій у підтримці національних механізмів протидії.
3. Моделі співпраці державних та недержавних інституцій у врегулюванні конфліктів.
4. Координація між органами влади у процесі протидії міжнародним конфліктам.

Лекція 7. Фінансово-економічний механізм врегулювання міжнародних конфліктів

Мета заняття: вивчити фінансово-економічні інструменти для врегулювання міжнародних конфліктів.

План

1. Основні фінансово-економічні інструменти для врегулювання конфліктів.
2. Економічні санкції як засіб тиску на сторони конфлікту.
3. Міжнародна економічна допомога у постконфліктному відновленні держав.
4. Вплив економічної політики на довгострокове врегулювання конфліктів.

Лекція 8. Застосування інформаційного механізму протидії міжнародним конфліктам

Мета заняття: розкрити інформаційні інструменти у протидії міжнародним конфліктам.

План

1. Роль інформаційної війни у сучасних міжнародних конфліктах.
2. Інформаційні кампанії як засіб протидії конфліктам.
3. Вплив інформації на громадську думку у контексті міжнародних конфліктів.
4. Приклади успішного застосування інформаційних механізмів у врегулюванні конфліктів.

Лекція 9. Міжнародно-правові механізми контролю та врегулювання конфліктів

Мета заняття: сформулювати знання про міжнародно-правові інструменти для контролю та врегулювання конфліктів.

План

1. Міжнародно-правові інструменти врегулювання конфліктів.
2. Роль ООН та регіональних організацій у контролі за дотриманням міжнародних угод.
3. Міжнародні судові інстанції у вирішенні конфліктів між державами.
4. Вплив міжнародних санкцій на врегулювання конфліктів.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПЛАНУВАННЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Планування занять відбувається згідно з вимогами навчального плану підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Урядкування у сфері національної безпеки».

Семінарське заняття — це форма навчального заняття, яка передбачає колективне обговорення визначених викладачем питань, підготовлених доповідей, рефератів, завдань або есе. Його мета - поглиблення та систематизація знань студентів, стимулювання самостійної пізнавальної діяльності та формування вміння давати оціночні судження. Під час семінару викладач оцінює якість підготовки студентів, їхні виступи, активність, здатність формулювати та обґрунтовувати свої погляди.

Семінарські заняття зазвичай проводяться з однією академічною групою, але при невеликій кількості студентів можуть бути об'єднані дві або більше групи, якщо загальна кількість студентів не перевищує 30 осіб.

Плануючи семінарські заняття з дисципліни, слід враховувати їх призначення:

- закріплення, поглиблення і розширення знань студентів, отриманих під час лекцій;
- формування вміння постановки і рішення інтелектуальних завдань і проблем;
- удосконалення здібностей по аргументації студентами своєї точки зору, атакож по доведенню і спростуванню інших суджень;
- демонстрація студентами досягнутого рівня теоретичної підготовки;
- формування вміння й навички самостійної роботи з різним джерелами (монографії, наукові статті, Інтернет-ресурси органів публічної влади тощо);

Завдання семінарського заняття:

Семінарські заняття виконують такі основні функції (відповідно формулюють дидактичні цілі заняття: навчальну, виховну і розвивальну):

- навчальну – поглиблення, конкретизацію, систематизацію знань, засвоєних під час лекційних занять та у процесі самостійної підготовки до семінару;
- розвивальну – розвиток логічного мислення студентів, набуття ними умінь працювати з різними літературними джерелами, формування умінь і навичок аналізу фактів, явищ, проблем тощо;
- виховну – патріотичне виховання, виховання економічної, екологічної культури і мислення, прищеплення інтересу до вивчення конкретної дисципліни та до фаху, формування потреби здорового способу життя тощо;
- діагностично-корекційну – контроль за якістю засвоєння студентами навчального матеріалу, виявлення прогалин його засвоєнні та їх подолання.

Особливості семінару:

- активна участь самих студентів у з'ясуванні сутності проблем, питань, що були винесені на розгляд;
- викладач надає студентам можливість вільно висловлюватися під час розгляду питань, що винесені на обговорення, допомагає їм вірно будувати свої міркування;
- така навчальна мета семінару вимагає, щоб студенти були добре підготовлені до заняття;

- якщо студенти не підготовлені до заняття, то семінарське заняття перетворюється у фронтальну бесіду (викладач задає питання, студенти відповідають на них).

Структура семінарського заняття включає декілька ключових етапів, кожен з яких виконує важливу роль у забезпеченні ефективного навчального процесу.

Організаційна частина. Цей етап заняття спрямований на налаштування студентів на продуктивну роботу; включає привітання викладача зі студентами, виявлення відсутніх та перевірку їхньої готовності до заняття (наприклад, наявність необхідних матеріалів або підготовлених доповідей). Ця частина допомагає мобілізувати увагу студентів, створити робочу атмосферу, що сприятиме їхньому активному залученню до процесу навчання; ознайомлення студентів із планом заняття, його структуру та цілі.

Мотивація та стимулювання навчальної діяльності відіграє важливу роль у формуванні інтересу студентів до теми заняття. Викладачем формулюється тема, мета та завдання семінару, пояснюється, чому цей матеріал є важливим для майбутньої професійної діяльності студентів. Мотивація досягається через усвідомлення студентами важливості результатів спільної роботи. Викладач акцентує увагу на актуальності теми, її значенні у сучасному суспільстві або розповідає про практичне застосування здобутих знань у реальному житті.

Обговорення навчальних питань. Це основна частина семінару, де відбувається обговорення запланованих тем. Викладач керує процесом розгляду питань, забезпечуючи активну участь студентів. Методика проведення обговорення може бути різною: дискусії, доповіді студентів, групова робота або аналіз конкретних кейсів. Важливо, щоб кожен студент мав можливість висловити свою думку, аргументувати її, а також отримати зворотний зв'язок від викладача та одногрупників. Викладач сприяє поступовому засвоєнню матеріалу, поетапному обговоренню ключових питань та закріпленню отриманих знань.

Діагностика засвоєння матеріалу. Цей етап дозволяє викладачу перевірити, наскільки глибоко студенти засвоїли вивчений матеріал. Діагностика може здійснюватися у формі коротких письмових або усних тестів, контрольних робіт, фронтального опитування чи інших методів оцінки знань. Викладач також може використовувати такі методи, як тренінги або робота з комп'ютерною технікою, щоб оцінити практичні навички студентів. Основною метою цього етапу є виявлення слабких місць у розумінні матеріалу та корекція знань студентів на основі отриманих результатів.

Підбиття підсумків заняття. Після завершення обговорення викладач проводить короткий підсумок заняття, узагальнює ключові моменти та робить висновки щодо досягнення навчальних цілей. Він оцінює активність студентів, правильність їхніх відповідей та аргументів, відзначає успішні виступи або підходи до вирішення завдань. Підбиття підсумків допомагає студентам закріпити отримані знання, акцентує увагу на найважливіших аспектах теми та стимулює їх до подальшого поглиблення знань.

Оголошення завдань на наступне семінарське заняття. Викладач надає студентам інформацію про зміст та формат наступного семінару, роз'яснює завдання та питання, які будуть розглядатися; може порекомендувати необхідну літературу або інші джерела для підготовки до семінару, що сприятиме більш ґрунтовному засвоєнню матеріалу.

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Змістовна частина 1. Теоретичні аспекти міжнародних конфліктів та їх вирішення у контексті національної безпеки

Семінарське заняття 1. Міжнародний конфлікт. Поняття, види, підходи до класифікації

План заняття

1. Визначення міжнародного конфлікту у сучасній науковій літературі.
2. Основні види міжнародних конфліктів.
3. Критерії класифікації конфліктів у різних наукових підходах.
4. Характерні риси міжнародних конфліктів у порівнянні з іншими типами конфліктів.

Навчальна мета: формування системи знань про сутність міжнародних конфліктів, їх типологію та сучасні підходи до класифікації

Завдання:

1. Дайте визначення міжнародного конфлікту згідно з основними науковими підходами.
2. Які критерії використовуються для класифікації міжнародних конфліктів?

Запитання для контролю знань:

1. Охарактеризуйте основні види міжнародних конфліктів.
2. Чим міжнародні конфлікти відрізняються від внутрішньодержавних конфліктів?

Рекомендована література: 1-6, 8, 11-13, 16.

Семінарське заняття 2. Наукові підходи до аналізу міжнародних конфліктів

План заняття

1. Теоретичні підходи до аналізу міжнародних конфліктів.
2. Системний підхід у вивченні міжнародних конфліктів.
3. Структурний функціоналізм та його застосування у контексті міжнародних конфліктів.
4. Інструменти сучасного аналізу конфліктів.

Навчальна мета: формування розуміння знань теоретичних підходів до аналізу міжнародних конфліктів.

Завдання:

1. Поясніть основні принципи системного підходу до вивчення конфліктів.
2. Охарактеризуйте роль структурного функціоналізму в аналізі міжнародних конфліктів.

Запитання для контролю знань:

1. Які теоретичні підходи найчастіше застосовуються для аналізу міжнародних конфліктів?
2. Як сучасні інструменти аналізу допомагають зрозуміти конфліктні ситуації?

Рекомендована література: 1-3, 6, 10, 13.

Семінарське заняття 3. Історико-правові засади формування державної політики щодо забезпечення національних інтересів України.

План заняття

1. Історичні передумови формування політики національної безпеки України.
2. Еволюція правових засад державної політики у контексті національних інтересів.

3. Міжнародні договори та угоди, які вплинули на формування національної безпеки України.

4. Основні етапи розвитку державної політики щодо протидії зовнішнім загрозам.

Навчальна мета: формування розуміння історико-правових основ формування української політики у сфері національної безпеки.

Завдання:

1. Окресліть основні історичні передумови формування державної політики безпеки.

2. Проаналізуйте еволюцію правових засад національної безпеки України.

Запитання для контролю знань:

1. Які міжнародні договори мали значний вплив на формування національних інтересів України?

2. Які етапи можна виділити в розвитку політики щодо протидії зовнішнім загрозам?

Рекомендована література: 2, 4, 6, 9, 12-13.

Семінарське заняття 4. Світова практика протидії міжнаціональним конфліктам

План заняття

1. Моделі протидії міжнаціональним конфліктам у світовій практиці.

2. Інституції міжнародного співтовариства, що відіграють ключову роль у протидії конфліктам.

3. Регіональні підходи до врегулювання конфліктів та їх ефективність.

4. Приклади успішних ініціатив з врегулювання міжнаціональних конфліктів.

Навчальна мета: формування та закріплення знань про моделі та підходи до протидії міжнаціональним конфліктам на міжнародному рівні.

Завдання:

1. Проаналізуйте ключові моделі протидії міжнаціональним конфліктам.

2. Охарактеризуйте роль міжнародних інституцій у врегулюванні конфліктів.

Запитання для контролю знань:

1. Які моделі є найбільш ефективними у вирішенні міжнаціональних конфліктів?

2. Як міжнародні організації впливають на процес врегулювання конфліктів?

Рекомендована література: 1-3, 5, 8, 12.

Семінарське заняття 5. Реалізація державної політики протидії міжнаціональним конфліктам в умовах збройної агресії проти України

План заняття

1. Особливості державної політики України щодо протидії конфліктам в умовах війни.

2. Підтримка міжнародних організацій у врегулюванні конфліктів в Україні.

3. Заходи України щодо протидії дезінформації та пропаганді.

4. Вплив зовнішньої агресії на політику України у сфері міжнаціональних конфліктів.

Навчальна мета: формування системи знань про державну політику України щодо міжнаціональних конфліктів у контексті збройної агресії та міжнародного співробітництва в їх вирішенні.

Завдання:

1. Проаналізуйте особливості української державної політики протидії міжнаціональним конфліктам під час збройної агресії.
2. Охарактеризуйте заходи України щодо боротьби з дезінформацією та пропагандою.
3. Визначте роль міжнародних організацій у підтримці України під час збройних конфліктів.

Запитання для контролю знань:

1. Які основні виклики стоять перед Україною у контексті міжнаціональних конфліктів в умовах війни?
2. Які інструменти використовує Україна для протидії дезінформації?
3. Охарактеризуйте вплив міжнародної допомоги на врегулювання міжнаціональних конфліктів в Україні.

Рекомендована література: 1-6, 9-13, 17, 21-23.

Змістовна частина 2. Механізми реалізації державної політики протидії міжнародним конфліктам

Семінарське заняття 6. Інституційно-організаційний механізм державної політики протидії міжнародним конфліктам

План заняття

1. Інститути, що розробляють політику протидії конфліктам в Україні.
2. Роль міжнародних організацій у підтримці національних механізмів протидії.
3. Моделі співпраці державних та недержавних інституцій у врегулюванні конфліктів.
4. Координація між органами влади у процесі протидії міжнародним конфліктам.

Навчальна мета: формування системи знань про інституційні та організаційні механізми державної політики у сфері протидії міжнародним конфліктам.

Завдання:

1. Проаналізуйте ключові державні інститути, які відіграють роль у розробці та реалізації політики протидії міжнародним конфліктам в Україні.
2. Охарактеризуйте роль міжнародних організацій у підтримці національних механізмів протидії конфліктам.
3. Розкрийте приклади ефективної співпраці між державними та недержавними структурами у врегулюванні конфліктів.

Запитання для контролю знань:

1. Які інститути в Україні займаються розробкою політики у сфері міжнародних конфліктів?
2. Як міжнародні організації впливають на національні механізми врегулювання конфліктів?
3. Які моделі співпраці державних та недержавних інституцій є найбільш ефективними для вирішення міжнародних конфліктів?

Рекомендована література: 2-5, 7-10, 14-18.

Семінарське заняття 7. Фінансово-економічний механізм врегулювання міжнародних конфліктів

План заняття

1. Основні фінансово-економічні інструменти для врегулювання конфліктів.
2. Економічні санкції як засіб тиску на сторони конфлікту.
3. Міжнародна економічна допомога у постконфліктному відновленні держав.
4. Вплив економічної політики на довгострокове врегулювання конфліктів.

Навчальна мета: формування системи знань про фінансово-економічні механізми врегулювання міжнародних конфліктів.

Завдання:

1. Охарактеризуйте основні фінансово-економічні інструменти, які застосовуються для врегулювання конфліктів.
2. Проаналізуйте роль економічних санкцій як засобу тиску на конфліктуючі сторони.
3. Визначте роль міжнародної економічної допомоги у процесі відновлення країн після конфлікту.

Запитання для контролю знань:

1. Які фінансово-економічні інструменти є ключовими для врегулювання міжнародних конфліктів?
2. Яку роль відіграють економічні санкції у процесі міжнародних конфліктів?
3. Як міжнародна економічна допомога впливає на постконфліктне відновлення держав?

Рекомендована література: 3-6, 11-14, 19-22.

Семінарське заняття 8. Застосування інформаційного механізму протидії міжнародним конфліктам

План заняття

1. Роль інформаційної війни у сучасних міжнародних конфліктах.
2. Інформаційні кампанії як засіб протидії конфліктам.
3. Вплив інформації на громадську думку у контексті міжнародних конфліктів.
4. Приклади успішного застосування інформаційних механізмів у врегулюванні конфліктів.

Навчальна мета: формування знань про роль інформаційних механізмів у протидії міжнародним конфліктам та вплив інформації на перебіг конфліктів.

Завдання:

1. Проаналізуйте вплив інформаційної війни на розвиток міжнародних конфліктів.
2. Охарактеризуйте роль інформаційних кампаній у протидії конфліктам.
3. Оцініть приклади успішного застосування інформаційних інструментів у врегулюванні конфліктів.

Запитання для контролю знань:

1. Яку роль відіграє інформаційна війна у сучасних міжнародних конфліктах?
2. Як інформаційні кампанії можуть впливати на громадську думку у конфліктних ситуаціях?
3. Наведіть приклади успішного використання інформаційних механізмів у врегулюванні міжнародних конфліктів.

Рекомендована література: 2-5, 8-11, 16-19.

Семінарське заняття 9. Міжнародно-правові механізми контролю та врегулювання конфліктів

План заняття

1. Міжнародно-правові інструменти врегулювання конфліктів.
2. Роль ООН та регіональних організацій у контролі за дотриманням міжнародних угод.
3. Міжнародні судові інстанції у вирішенні конфліктів між державами.
4. Вплив міжнародних санкцій на врегулювання конфліктів.

Навчальна мета: формування системи знань про міжнародно-правові механізми врегулювання конфліктів і роль міжнародних організацій у цьому процесі.

Завдання:

1. Охарактеризуйте міжнародно-правові інструменти, які застосовуються для контролю і врегулювання конфліктів.
2. Визначте роль ООН та регіональних організацій у моніторингу виконання міжнародних угод.
3. Розгляньте вплив міжнародних санкцій на вирішення конфліктів.

Запитання для контролю знань:

1. Які міжнародно-правові механізми існують для врегулювання конфліктів?
2. Яка роль ООН та регіональних організацій у забезпеченні дотримання міжнародних угод?
3. Як міжнародні санкції впливають на вирішення міжнародних конфліктів?

Рекомендована література: 1-4, 9-12, 15-18.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА ЗАВДАННЯ ДЛЯ ВИКОНАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Індивідуальна самостійна робота з дисципліни «Міжнародні конфлікти та їх вирішення у контексті національної безпеки» виконується у формі есе. Зазначена робота оформлюється відповідно до вимог Методичних рекомендацій до написання курсових робіт, есе, рефератів та аналітичних записок (уклад. Г. П. Ситник, М. Г. Орел, А. Д. Штельмашенко ; за ред. Г.П. Ситника. К. : ВПЦ «Київський університет», 2020. 93 с.), розміщеного за адресою: <https://ipacs.knu.ua/pages/dop/286/files/91f2c278-4b30-4b40-bf73-f27cf4354ab5.pdf>

Підготовлене есе підлягає публічному захисту, який супроводжується виступом на 5-7 хвилин та презентацією на 3-5 слайдів.

Перелік тем для індивідуальної самостійної роботи

1. Еволюція міжнародних конфліктів у XXI столітті: нові виклики та загрози.
2. Геополітичні інтереси великих держав у міжнародних конфліктах.
3. Роль регіональних організацій у запобіганні та врегулюванні конфліктів.
4. Вплив глобалізації на характер міжнародних конфліктів.
5. Концепція «гібридної війни» у сучасних міжнародних відносинах.
6. Роль дипломатії у мирному врегулюванні міжнародних конфліктів.
7. Психологічні аспекти вирішення міжнародних конфліктів.
8. Екологічні наслідки міжнародних конфліктів: проблеми та шляхи вирішення.
9. Права людини у контексті міжнародних конфліктів: забезпечення та захист.
10. Інформаційні технології як інструмент впливу на міжнародні конфлікти.
11. Політика примирення після збройних конфліктів: міжнародний досвід.
12. Вплив міжнародних конфліктів на глобальну економічну стабільність.
13. Гендерні аспекти у врегулюванні міжнародних конфліктів.
14. Миротворчі місії ООН: успіхи та невдачі.
15. Політика «м'якої сили» у вирішенні міжнародних конфліктів.
16. Моделі та стратегії постконфліктної реабілітації.
17. Проблеми внутрішньо переміщених осіб у результаті міжнародних конфліктів.
18. Тероризм як загроза національній та міжнародній безпеці.
19. Міжнародна торгівля зброєю у контексті сучасних конфліктів.
20. Кібербезпека як ключовий аспект сучасної національної безпеки.
21. Енергетичні ресурси як фактор міжнародних конфліктів.
22. Ефективність санкційної політики у вирішенні міжнародних конфліктів.
23. Конфлікти на релігійному ґрунті: міжнародний аспект.
24. Механізми міжнародної відповідальності за порушення законів війни.
25. Пропаганда та дезінформація у міжнародних конфліктах: інструменти та наслідки.
26. Вплив світових фінансових криз на міжнародні конфлікти.
27. Досвід держав щодо виходу з міжнародних санкцій: успішні кейси.
28. Роль громадянського суспільства у запобіганні міжнародним конфліктам.
29. Військові союзи та їх вплив на баланс сил у міжнародних конфліктах.
30. Стратегії мирного вирішення територіальних суперечок у міжнародних відносинах.

ЗАВДАННЯ ПРОМІЖНОГО КОНТРОЛЮ 1

з дисципліни: «**Міжнародні конфлікти та їх вирішення у контексті національної безпеки**»

(Змістовна частина 1. Теоретичні аспекти міжнародних конфліктів та їх вирішення у контексті національної безпеки)

спеціальність 256 – Національна безпека (за окремими сферами забезпечення і видами діяльності)

освітньо-професійна програма: Урядування у сфері національної безпеки
освітній рівень - перший (бакалаврський)

Варіант 1

1. Які ключові проблеми виникають перед Україною у сфері міжнародних конфліктів під час військових дій?
2. Які заходи застосовує Україна для боротьби з дезінформацією?

(дата)

(прізвище, ініціали)

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА
ШЕВЧЕНКА НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПУБЛІЧНОГО
УПРАВЛІННЯ ТА
ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ**

Освітній рівень – бакалавр

Галузь знань – 25 Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону
Спеціальність – 256 Національна безпека (за окремими сферами забезпечення і видами діяльності)

Освітньо-професійна програма – «Урядування у сфері національної безпеки»

Семестр VI

Навчальна дисципліна – Міжнародні конфлікти та їх вирішення у контексті національної безпеки

Критерії оцінювання: Білет складається з 2 питань, кожне з яких оцінюється за шкалою: мін.12 та макс.20 балів, що в загальному підсумку дає: мін. 24 та макс. 40 балів за іспит, тобто для отримання позитивної оцінки, оцінка за іспит не може бути меншою 24 балів.

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ №1

1. Які ключові проблеми виникають перед Україною у сфері міжнаціональних конфліктів під час військових дій?
2. Які заходи застосовує Україна для боротьби з дезінформацією?

Затверджено на засіданні кафедри глобальної та національної безпеки,
протокол № 1 від 29.08.2024 р.

Екзаменатор

Тетяна ЗАПОРОЖЕЦЬ

Завідувач кафедри
глобальної та національної безпеки

проф. Григорій СИТНИК

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ІСПИТУ З ДИСЦИПЛІНИ

1. Розкрийте сутність міжнародних конфліктів та основні причини їх виникнення.
2. Як класифікуються міжнародні конфлікти за своїм характером і масштабом?
3. Які сучасні теорії пояснюють причини виникнення міжнародних конфліктів?
4. Які є стадії розвитку міжнародного конфлікту?
5. Які фактори впливають на ескалацію та деескалацію міжнародного конфлікту?
6. Яка роль державної політики у вирішенні міжнародних конфліктів?
7. Як впливає зовнішня агресія на внутрішню політику держави щодо національної безпеки?
8. Які існують основні міжнародно-правові інструменти для врегулювання міжнародних конфліктів?
9. Які механізми міжнародної медіації застосовуються для вирішення конфліктів?
10. Яка роль ООН у регулюванні міжнародних конфліктів?
11. Які функції виконує Рада Безпеки ООН у процесі мирного врегулювання конфліктів?
12. Яким чином міжнародні регіональні організації сприяють вирішенню конфліктів?
13. Які є економічні інструменти для впливу на сторони міжнародного конфлікту?
14. Яка роль економічних санкцій у процесі врегулювання конфліктів?
15. Як міжнародна економічна допомога сприяє відновленню постконфліктних держав?
16. Які є моделі взаємодії державних та недержавних акторів у врегулюванні конфліктів?
17. Які інститути відіграють ключову роль у розробці державної політики протидії конфліктам в Україні?
18. Яка роль громадянського суспільства у вирішенні міжнародних конфліктів?
19. Як інформаційна політика держав впливає на міжнародні конфлікти?
20. Що таке інформаційна війна, і як вона використовується у міжнародних конфліктах?
21. Які є методи боротьби з дезінформацією під час міжнародних конфліктів?
22. Які заходи застосовує Україна для боротьби з дезінформацією?
23. Як інформаційні кампанії впливають на громадську думку в умовах міжнародних конфліктів?
24. Які приклади успішного застосування інформаційних механізмів у врегулюванні міжнародних конфліктів?
25. Як міжнародне право забезпечує контроль за дотриманням угод під час конфліктів?
26. Яка роль міжнародних судових інстанцій у вирішенні конфліктів між державами?

27. Яким чином впливають міжнародні санкції на врегулювання конфліктів?
28. Які механізми координації між різними органами влади є ефективними у протидії міжнародним конфліктам?
29. Як впливає глобалізація на міжнародні конфлікти?
30. Які чинники національної безпеки найбільше піддаються ризикам у контексті міжнародних конфліктів?
31. Як військові альянси впливають на міжнародну безпеку та врегулювання конфліктів?
32. Яка роль миротворчих місій у процесі вирішення міжнародних конфліктів?
33. Які стратегії застосовуються державами для деескалації міжнародних конфліктів?
34. Яка роль дипломатії у вирішенні міжнародних конфліктів?
35. Як міжнародна політика впливає на безпекові стратегії держав у контексті конфліктів?
36. Які ризики виникають для національної безпеки внаслідок міжнародних конфліктів?
37. Які соціальні та гуманітарні наслідки мають міжнародні конфлікти для національної безпеки держави?
38. Які ключові проблеми виникають перед Україною у сфері міжнародних конфліктів під час військових дій?
39. Як міжнародні договори впливають на тривале врегулювання конфліктів?
40. Які інституційно-організаційні механізми забезпечують участь України у міжнародних процесах мирного врегулювання конфліктів?
41. Як впливає збройна агресія проти України на її міжнародну політику безпеки?
42. Які головні виклики постають перед Україною у контексті міжнародних конфліктів та їх вирішення?

ОСНОВНІ ТЕРМІНИ

Міжнародний конфлікт – це зіткнення між державами або міжнародними суб'єктами, яке може виникати через різні причини, включаючи територіальні, політичні, економічні та культурні суперечки. Міжнародні конфлікти можуть призводити до дипломатичних криз, економічних санкцій, збройних зіткнень або втручання міжнародних організацій для їх врегулювання.

Національна безпека – це стан, за якого держава забезпечує захист свого суверенітету, територіальної цілісності, політичної стабільності та економічного розвитку, а також права і свободи своїх громадян від зовнішніх і внутрішніх загроз. Вона включає комплекс заходів, які спрямовані на зміцнення обороноздатності, підтримку громадянського порядку та безпеки.

Державна політика безпеки – це сукупність стратегічних напрямів і заходів, які держава впроваджує для захисту національних інтересів та забезпечення безпеки країни. Державна політика безпеки охоплює такі сфери, як оборона, боротьба з тероризмом, протидія зовнішнім та внутрішнім загрозам, а також міжнародна співпраця у питаннях безпеки.

Агресія – це використання або загроза використання збройної сили однією державою проти суверенітету, територіальної цілісності або політичної незалежності іншої держави, що є порушенням норм міжнародного права. Агресія може включати збройний напад, блокаду, бомбардування або окупацію території іншої держави.

Ескалація конфлікту – це процес, при якому наростає напруга між сторонами конфлікту, що може призвести до активного збройного протистояння або інших форм насильницьких дій. Ескалація може бути викликана внутрішніми або зовнішніми факторами, такими як політичні рішення, військові операції, або інформаційна війна.

Деескалація – це процес зменшення напруженості та ворожості у конфлікті, який може бути досягнутий шляхом мирних переговорів, міжнародного посередництва або дипломатичних зусиль. Деескалація спрямована на уникнення подальшого розширення конфлікту і пошук шляхів мирного врегулювання.

Миротворчість – це дії міжнародних організацій, коаліцій держав або інших суб'єктів міжнародного права, спрямовані на підтримку миру і стабільності в регіонах, охоплених конфліктами. Миротворчі операції можуть включати політичні, дипломатичні, військові та гуманітарні заходи для забезпечення припинення конфлікту і запобігання його повторенню. (Статут ООН)

Економічні санкції – це обмежувальні заходи економічного характеру, що застосовуються міжнародною спільнотою або окремими державами проти країн-агресорів для досягнення політичних або стратегічних цілей. Санкції можуть включати ембарго на торгівлю, фінансові обмеження, заморожування активів та інші дії, які тиснуть на економіку країни-агресора для зміни її політики.

Міжнародно-правові механізми врегулювання конфліктів – це комплекс правових норм, договорів, конвенцій і процедур, що використовуються для мирного врегулювання конфліктів між державами або іншими міжнародними суб'єктами. Такі механізми включають арбітраж, переговори, рішення міжнародних судів або втручання міжнародних організацій, таких як ООН чи ОБСЄ.

Інформаційна війна – це використання інформаційних технологій для маніпуляції свідомістю населення або впливу на політичні та військові процеси в іншій державі з метою дестабілізації її безпеки. Інформаційна війна може включати кібератаки, дезінформацію, пропаганду, а також поширення фейкових новин для підриву довіри до державних інституцій.

Дезінформація – це навмисне поширення неправдивої або спотвореної інформації з метою введення в оману громадськості, підриву довіри до органів влади або створення напруженості у суспільстві. Дезінформація використовується як інструмент в інформаційних війнах для маніпуляції громадською думкою і створення хаосу.

Міжнародна безпека – це стан стабільності та відсутності загроз у міжнародних відносинах, який досягається завдяки співпраці між державами та міжнародними організаціями для запобігання конфліктам і забезпечення миру. Міжнародна безпека базується на принципах міжнародного права, угодах про нерозповсюдження зброї та колективній обороні.

Міжнародна медіація – це процес, при якому нейтральна сторона (держава, міжнародна організація або окремі особи) бере участь у переговорах для врегулювання конфлікту між сторонами шляхом посередництва і сприяння пошуку компромісу. Міжнародна медіація є ключовим інструментом у мирному вирішенні міжнародних конфліктів.

Збройна агресія – це напад або інші дії, що здійснюються державою або групою держав із застосуванням військової сили проти іншої держави в порушення міжнародного права, що призводять до збройного конфлікту. Збройна агресія включає вторгнення, окупацію, бомбардування та блокаду.

Міжнародні миротворчі операції – це комплекс заходів, які здійснюються під егідою міжнародних організацій, таких як ООН, НАТО або ЄС, для підтримки миру і стабільності в регіонах, охоплених конфліктом. Миротворчі операції можуть включати як цивільні, так і військові зусилля для забезпечення безпеки та запобігання повторенню конфліктів.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

а) основна:

1. Ситник Г.П., Орел М.Г. Публічне управління у сфері національної безпеки: підручник / за заг.ред. Г.П.Ситника. Київ : Видавець Кравченко Я.О., 2020, 360 с.
2. Публічне управління та адміністрування у сфері національної безпеки: (системні, політичні та економічні аспекти): словник-довідник / С.П. Завгородня, М.Г. Орел, Г.П. Ситник [уклад.] / за заг.ред. Д.В. Неліпи, Є.О. Романенка, Г.П. Ситника. Київ : Видавець Кравченко Я.О., 2020. 380 с.
3. Ситник Г.П., Зубчик О.А, Орел М.Г., Штельмашенко А.Д. Політико-правове забезпечення публічного управління та адміністрування: підручник / за ред. Г.П.Ситника. Вінниця: ФОП Кушнір Ю.В.,ВПЦ, 2020. 504 с.
4. Державна політика забезпечення національної безпеки України: основні напрямки та особливості здійснення. : монографія / Криштанович М.Ф., Пушак Я.Я., Флейчук М.І., Франчук В.І. Львів : Сполом, 2020. 418 с.
5. Ситник Г.П. Державне управління у сфері національної безпеки (концептуальні та організаційно-правові засади): Підручник. К.:НАДУ, 2012. 344 с.
6. Концептуальні засади взаємодії політики й управління : навч. посіб. / авт. кол. : Е. А. Афонін, Я. В. Бережний, О. Л. Валецький та ін. ; за заг. ред. В. А. Ребкала, В. А. Шахова, В. В. Голубь, В. М. Козакова. К. : НАДУ , 2010. 400 с.

б) додаткова література

7. Глобальна та національна безпека / авт.кол.: В.І.Абрамов, Г.П.Ситник, В.Ф.Смолянчук та інш.; за заг.ред. Г.П.Ситника. К. : НАДУ, 2016. 784 с.
8. Ситник Г. П. Геополітичний аналіз та прогнозування : навч. посіб.: у 2 ч. / авт. кол. : Г. П. Ситник, В. Ф. Смолянчук, М. М. Шевченко ; за заг. ред. Г. П. Ситника. К. : НАДУ, 2014. Ч. 1. 152 с.
9. Ситник Г.П. Національна безпека України: теорія і практика: підручник/ Г. П. Ситник, В. М. Олуйко, М. П. Вавринчук ; за заг. ред. Г. П. Ситника. Хмельницький ; К. : Вид-во «Кондор», 2007. 616 с.
10. Горбулін В.П., Качинський А.Б. Засади національної безпеки України: Підручник. К.: Інтертехнологія, 2009. 272 с.
11. Anton Grizold. The concept of national security in the contemporary world. *International Journal on World Peace*. Vol. 11, No. 3 (SEPTEMBER 1994), pp. 37-53 (17 pages) Porter, M.E. What is a strategy? *Harvard Business Review*. 1996. November-december. PP. 61-78.
12. David A. Baldwin, The concept of security. *Review of International Studies* (1997), 23, 5–26.
13. Запорожець Т.В, Савченко Н.В. Інформаційно-аналітичне забезпечення державних механізмів запобігання та врегулювання міжнаціональних конфліктів. *Аспекти публічного управління*. 2022, № 10(6), С. 24-29. URL: <https://aspects.org.ua/index.php/journal/article/view/967>

в) законодавчі та нормативні акти

14. Про національну безпеку України: Закон України від 21.06.2018 р. № 2469- VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>
15. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики: Закон України від 01.07.2010 р. № 2411-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2411-17#Text>

16. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 25 березня 2021 року «Про Стратегію воєнної безпеки України»: Указ Президента України від 25.03.2021 р. № 121/2021. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/1212021-37661>

17. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року «Про Стратегію національної безпеки України»: Указ Президента України від 14.09.2020 р. №392/2020 URL: <https://www.president.gov.ua/documents/3922020-35037>

г) електронні ресурси

18. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://www.rada.gov.ua>.

19. Офіційний сайт Президента України. URL: <https://www.president.gov.ua>

20. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. URL: <https://www.kmu.gov.ua>

21. Офіційний сайт національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>

22. Офіційний сайт наукової бібліотеки імені М. Максимовича URL: <http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/iir/library/index.php>

23. Аналітичні доповіді Національного інституту стратегічних досліджень. URL: <https://niss.gov.ua/publikacii/analitichni-dopovidi>

Навчально-методичне видання

ЗАПОРОЖЕЦЬ Тетяна Володимирівна

МІЖНАРОДНІ КОНФЛІКТИ ТА ЇХ ВИРІШЕННЯ У КОНТЕКСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ
БЕЗПЕКИ

Навчально-методичний комплекс дисципліни

для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, які навчаються за освітньо-професійною програмою «Урядування у сфері національної безпеки» за спеціальністю 256 «Національна безпека (за окремими сферами забезпечення і видами діяльності)» галузі знань 25 «Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону»

Видання подається в авторській редакції

Підписано до друку 20.11.2024 р. Формат 60×84/16. Папір офсетний.
Гарнітура Times. Друк різнографія.
Умов. друк., арк. 2,1. Обл.-вид. арк. 1,63 Наклад 100 прим. Зам. № 2011/3

Видавництво та друк ТВО «ДКС-Центр»
вул. Дорогожицька, 18, м. Київ, тел. (050) 381-81-81
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
ДК № 3457 від 08.04.2009 р.